

EVALUATIE SCHULDDIENSTVERLENING 2016

RIDDERKERK

RIDDERKERK

In 2016 is het beleidsplan schulddienstverlening vastgesteld voor de jaren 2016 tot en met 2019. In dit beleidsplan is als doel gesteld, om inwoners schuldenvrij te laten zijn en te houden. Hiervoor willen we inwoners met financiële problemen ondersteunen bij het oplossen van hun problemen, door hen te helpen bij het op orde brengen van hun financiële beheer, hen te helpen bij het zelf regelen van hun schulden en door hen professionele schulddienstverlening aan te bieden.

De toegang tot de schulddienstverlening (het aannemen en behandelen van meldingen), het voeren van screeninggesprekken, het doorverwijzen naar het vervolgtraject, en preventie en nazorg worden in eigen beheer uitgevoerd.

De schuldregelingen, budgetbeheer, budgetbegeleiding en toeleiding naar de Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP) worden uitgevoerd door PLANgroep. Het jaarverslag over 2016 van PLANgroep maakt deel uit van deze evaluatie.

Op het gebied van preventie heeft een externe partner, het bureau Diversion, een project uitgevoerd onder naam Moneyways. Hierbij wordt, in samenwerking met de middelbare scholen, voorlichting gegeven aan scholieren uit diverse klassen op het gebied van omgaan met geld.

In deze evaluatie wordt beschreven wat er in 2016 heeft plaatsgevonden ten aanzien van de taken die wij in eigen beheer uitvoeren.

Vervolgens geven wij duiding aan het jaarverslag van PLANgroep.

De evaluatie van Diversion over Moneyways wordt geacht deel uit te maken van de evaluatie.

In de tabellen kunnen niet altijd de resultaten van voorgaande jaren worden weergegeven. Dit komt omdat sommige aspecten nu voor het eerst zijn bijgehouden.

Wij werken aan een specifieke lijst van aspecten, die wij vanaf dit jaar registreren.

Algemeen

De aantallen blijven zich gunstig ontwikkelen. Ook in 2016 zien we dat er weer minder inwoners een beroep hebben gedaan op de schulddienstverlening. Er zijn minder inwoners uitgevallen tijdens een schuldregeling, waardoor het aantal geslaagde minnelijke regelingen is gestegen.

Er is een verschuiving te zien in het soort schulden. Er zijn minder schulden vanwege hypotheek, en relatief meer consumptieve schulden. Het economisch herstel kan hier de oorzaak van zijn. Tijdens de crisis hebben veel mensen hun baan verloren. Veel van deze mensen hebben een eigen huis. Nu zij weer werk hebben kunnen vinden, hoeven zij geen beroep te doen op de schulddienstverlening. Feitelijk zien we, dat er een ontwikkeling gaande is die weer terug gaat naar de situatie voor de crisis.

De situatie in Ridderkerk komt hiermee in grote mate overeen met het landelijke beeld.

Toegang

In het voorportaal van de schulddienstverlening willen we inwoners, die mogelijk met financiële problemen te maken hebben, zo vroeg mogelijk vinden. Inwoners, die advies willen hebben over

financiële zaken, kunnen ook terecht bij de gemeente, of het wijkteam, of een andere partner (zoals schuldhulpmaatjes).

Om inwoners in een vroeg stadium te vinden, zijn er afspraken met de woningcorporatie, met de energieleverancier, het waterbedrijf en ziektekostenverzekeraar CZ.

Inwoners kunnen ook zelf met hun vragen terecht bij de wijkteams, of bij het loket schulddienstverlening.

Melding

Wanneer een klant van een van deze bedrijven een betalingsachterstand van ten minste twee maanden heeft, ontvangt de gemeente een melding. Deze melding is op te vatten als een (vroeg)signalering. De inwoner krijgt van het betreffende bedrijf informatie over de mogelijkheden van schulddienstverlening door de gemeente, terwijl de gemeente zelf ook contact opneemt met de inwoner.

Een groot aantal meldingen is niet noodzakelijk een slecht teken. Het is eerder een indicatie voor het functioneren van de signaleringen. Een melding hoeft niet te betekenen dat er bij die inwoner een (schuld)probleem is. Integendeel, een groot aantal meldingen betekent dat we deze inwoners vroegtijdig kunnen benaderen. Zo kunnen we ondersteuning bieden voordat er echte problemen ontstaan, of zijn de problemen nog goed oplosbaar. De stijging van het aantal meldingen zien wij daarom als een gunstige ontwikkelingen.

Meldingen 2016	
	2016
door inwoner zelf-loket	138
door inwoner zelf-webloket	80
door woningcorporatie	19
door zorgverzekeraar	2
door energiebedrijf	209
door waterbedrijf	31
totaal	479

Aanmelding

Inwoners krijgen toegang tot de schulddienstverlening door zich aan te melden bij de gemeente. Bij deze aanmelding wordt de inwoner geïnformeerd over het verdere proces, en wordt hem meegedeeld welke zaken hij op orde moet hebben voor de screening. Men kan zich in persoon aanmelden bij het loket of digitaal via het webloket.

De aanmelding is feitelijk een registratie, maar is op te vatten als een aanvraag voor toelating tot de schulddienstverlening.

Aanmeldingen 2016	
	aantal aanmeldingen
aantal	115

Omdat sommige inwoners zich meerdere malen hebben aangemeld, is het aantal meldingen hoger dan het aantal inwoners.

Na de melding volgt – binnen vier weken – een screening. In deze screening wordt het probleem in kaart gebracht, en volgt een beoordeling. Dit kan betekenen, dat de inwoner een advies krijgt hoe hij zijn probleem zelf kan oplossen of wordt hij doorverwezen naar een maatschappelijke partner. Hiermee is de inwoner niet toegelaten tot de schulddienstverlening in de zin van de Wgs, maar hij krijgt wel alle hulp en ondersteuning die hem in het kader van het gemeentelijke beleid kan worden geboden.

Wanneer de inwoner niet zelf in staat is om zijn problemen op te lossen, volgt een doorgeleiding naar de schuldregeling. Er volgt dan een intakegesprek met de uitvoerder, PLANgroep. Op basis van dit intakegesprek wordt de inwoner wel of niet toegelaten tot de schulddienstverlening in de zin van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs).

Toelatingen

In 2016 zijn 71 dossiers in behandeling genomen door PLANgroep. Dit is wederom een daling ten opzichte van de voorgaande jaren, waarmee de trend wordt voortgezet.

Dossiers			
	2016	2015	2014
Dossiers op 1 januari	346	353	341
Nieuwe dossiers	71	88	145
Afgesloten dossiers	53	95	133
Dossiers op 31 december	364	346	353

(Bron: PLANgroep)

Het aantal dossiers dat in behandeling is, is gestegen. Het gaat hier om dossiers, die enkele jaren geleden in behandeling zijn genomen, en nu nog in behandeling zijn. Het kan dan gaan om (minnelijke) regelingen en om budgetbeheer. Minnelijke regelingen behoren na (maximaal) drie jaar te zijn afgerond. Dossiers die twee jaar gelden in behandeling zijn genomen, zijn nu dus nog steeds in

behandeling. In de komende jaren zal het aantal in behandeling zijnde dossiers afnemen als gevolg van het afnemende aantal nieuwe dossiers en afsluiting van bestaande dossiers.

Doorverwijzingen

Uit de screening kan blijken dat de inwoner meer, of voldoende, gebaat is met ondersteuning door een partner. Ook kan blijken dat de inwoner naast schulddienstverlening gebruik kan maken van bepaalde voorzieningen. In deze gevallen wordt de inwoner doorverwezen naar een partner en/of naar de voorziening.

Doorverwijzingen	naar partner		naar inkomensondersteuning	
	2016	2015	2016	2015
aantal	23	27	15	7

De partners zijn onder andere het maatschappelijk werk, schuldhulpmaatjes, sociaal raadslieden, de wijkteams en het Lokaal Zorgnetwerk.

De verwijzing naar inkomensondersteuning kan betrekking hebben op het aanvragen van een uitkering of een andere financiële voorziening (b.v. kinderbijslag) of een verwijzing naar de vrijwilligers van de belastingscreening (bijvoorbeeld regelen van de juiste toeslagen).

De aantallen fluctueren nogal. Er kan geen trend worden onderscheiden in de doorverwijzingen. De aantallen zijn geheel afhankelijk van de situatie waar de individuele inwoner in verkeert. In het ene jaar kunnen de verhoudingen anders liggen dan in het andere jaar. Ook wijzigingen in verschillende wetten en regelingen kunnen leiden tot een toe- of afname van de aantallen.

Minnelijke schuldregeling

Inwoners met regelbare schulden, en die ook in staat zijn om een schuldenregeling te kunnen doorlopen, kunnen worden geholpen met een schuldregeling. De schulddienstverlener inventariseert de schulden, en onderhandelt met de schuldeisers voor een gedeeltelijke betaling van de vordering tegen finale kwijting.

Minnelijke schuldregelingen		
	2016	2015
aantal	61	102

(Bron: PLANgroep)

Het lagere aantal regelingen is een logisch gevolg van het lagere aantal toelatingen.

Budgetbeheer

PLANgroep biedt drie pakketten voor budgetbeheer, plus een pakket Financieel Beheer. Pakket 1 is de lichtste vorm, en omvat enkel het doorbetalen van de vaste lasten. Het restant van het inkomen wordt in zijn geheel overgemaakt naar de inwoner.

Bij pakket 2 worden ook andere rekeningen betaald en er wordt een reserve aangelegd, waarna het restant in zijn geheel naar de inwoner wordt overgemaakt.

Bij pakket 3 verlopen praktisch alle financiële handelingen via het budgetbeheer. De inwoner krijgt wekelijks leefgeld uitgekeerd.

Financieel beheer is een uiterst lichte vorm van beheer, en is vooral bedoeld om te worden ingezet in combinatie met een minnelijke schuldregeling.

De situatie en de financiële zelfredzaamheid van de klant bepalen welk pakket het meest geschikt is.

Budgetbeheer		
	2016	2015
Pakket 1	2	1
Pakket 2	24	27
Pakket 3	53	95
Financieel Beheer	68	73

(Bron: PLANgroep)

De aantallen inwoners in een budgetbeheer lopen ook hier terug. Met name het aantal inwoners in het zware pakket 3 loopt terug. Dit kan komen doordat hun zelfredzaamheid is toegenomen, waardoor een lichtere vorm van budgetbeheer volstaat. Tegelijkertijd zijn er ook inwoners die een lichtere vorm van budgetbeheer gebruikten, geheel uitgestroomd. Vaak wordt budgetbeheer ingezet in combinatie met een schuldregeling. Omdat het aantal schuldregelingen afneemt, neemt dan ook het aantal inwoners in budgetbeheer terug.

Beschermingsbewind

Cijfers over inwoners in beschermingsbewind zijn niet leverbaar. Er is geen plaats waar deze cijfers op lokaal niveau worden geregistreerd. Het Jaarverslag Rechtspraak 2015 meldde een toename van lopende bewindvoeringen, van 260.000 in 2014 tot 294.000 in 2015. Rechtspraak meldt over 2016 alleen, dat het aantal zich in 2016 heeft gestabiliseerd.

De toename is – volgens vele bronnen – toe te schrijven aan de wijziging van de Wet curatele, beschermingsbewind en mentorschap, waardoor het ook mogelijk is geworden om zich bij het bestaan van schulden onder bewind te laten stellen.

Beschermingsbewind hoeft echter lang niet altijd te maken te hebben met schulden. In veel gevallen is het beschermingsbewind van toepassing op mensen met een verstandelijke beperking, waarbij dan vaak een familielid als bewindvoerder optreedt.

Een verzoek aan de rechtbank voor beschermingsbewind gebeurt door een bewindvoerder. Dit is geen taak van de gemeente. Wij kunnen wel inwoners doorverwijzen naar een bewindvoerder, wanneer uit de screening blijkt dat dit voor die inwoner het meest geschikte middel is. In 2016 zijn 6 inwoners doorverwezen naar een bewindvoerder.

Wettelijke schuldregeling

Wanneer een minnelijke regeling niet mogelijk is, kan een wettelijke regeling worden ingezet, via een verzoek aan de rechtbank voor toelating tot de wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP). Voordat een WSNP-verzoek kan worden ingediend, moet eerst worden aangetoond dat een minnelijke regeling niet mogelijk is gebleken.

Wettelijke schuldregelingen (WSNP)		
	2016	2015
aantal	38	65

(Bron: PLANgroep)

Ook hier zien we een duidelijke afname, dat in overeenstemming is met het algemene beeld.

Preventie

Ook in het schooljaar 2016-2017 is de samenwerking met MoneyWays voortgezet. Tot nu toe heeft het project al een zeer brede groep aan jongeren in de gemeente bereikt. Leerlingen van het praktijkonderwijs, vmbo, havo, vwo, maar ook de eerste jaren van het mbo deden in het afgelopen schooljaar mee. In aantallen betekent dit dat circa 220 leerlingen uit 10 verschillende klassen in Ridderkerk hebben deelgenomen aan het project.

MoneyWays heeft als doelstelling:

- Jongeren inzicht geven in hun financiële gedrag en de consequenties hier van. Jongeren bewust maken van het belang van financiële kennis en financiële kennis vergroten.
- Als ijsbreker fungeren: jongeren aanmoedigen om de sociaal emotionele kant van geld te bespreken. Jongeren stimuleren om indien nodig hulp te zoeken en te bieden.

MoneyWays maakt gebruik van zogenoemde “peer educators”, ofwel jongeren waar de leerlingen aan kunnen relateren, en die de lessen aan de leerlingen verzorgen.

Het project wordt goed ontvangen op de scholen en door de leerlingen. Vanwege de aansluiting bij het reguliere lesprogramma zijn scholen en docenten bereid om mee te werken.

In 2016 is de formulierenbrigade van start gegaan, onder coördinatie van Sport en Welzijn. Hiermee hebben inwoners eenvoudiger toegang tot diverse regelingen, waarmee zij hun inkomen kunnen aanvullen.

Eveneens onder coördinatie van Sport en Welzijn kunnen inwoners gebruik maken van een belastingscreening. De inwoners worden hier geholpen om onder andere de juiste toeslagen te ontvangen, en om een juiste belastingaangifte te doen.

Inwoners met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm kunnen gebruik maken van de collectieve ziektekostenverzekering. Hiermee kunnen zij voorkomen, dat zij door (hoge) zorgkosten in financiële problemen zullen komen.

De ziektekostenverzekeraar DSW heeft zich opengesteld voor inwoners met schulden. Dankzij deze regeling kunnen ook deze inwoners aanvullend verzekerd zijn. Deelnemers aan de collectieve ziektekostenverzekering ontvangen ook een NIBUD-agenda.

De samenwerking met de maatschappelijke partners, zowel professioneel als vrijwillig, is blijvend in ontwikkeling. Het netwerk breidt zich uit.

In samenwerking met het UWV wordt aan inwoners, van wie de WW-uitkering op korte termijn gaat aflopen, voorlichting gegeven over de financiële consequenties bij een doorstroom vanuit de WW naar de bijstand. Hiermee vindt bewustwording plaats bij de deelnemers om hun uitgaven af te stemmen op hun toekomstige, lagere inkomen.

Nazorg

In het kader van nazorg worden gesprekken gevoerd met (ex-)klanten, waarbij wordt getoetst of de inwoner ook na beëindiging van de schulddienstverlening in staat zal zijn om zelf zijn financiële zaken te kunnen regelen, en niet opnieuw in financiële problemen zal komen.

Het aantal inwoners waar dergelijke nazorggesprekken mee zijn gevoerd, is gestegen. Ten aanzien van inwoners die een minnelijke regeling hebben doorlopen is het aantal gestegen van 10 (in 2015) tot 15 (in 2016).

Ook bij inwoners die een WSNP-traject hebben doorlopen is het aantal gestegen, van 15 in 2015 tot 21 in 2016.

Conclusie

Op vrijwel alle onderdelen zien we een daling van de aantallen.

Deze ontwikkeling is in lijn met de landelijke cijfers. Het economische herstel en de groei van de werkgelegenheid is hier zonder meer debet aan.

Niettemin blijft de schuldenproblematiek aanwezig. Het aantal van 71 nieuwe dossiers die door PLANgroep in behandeling zijn genomen maakt dit duidelijk. Een nieuw dossier wil zeggen, dat PLANgroep voor de inwoner aan het werk is gegaan, om een minnelijke regeling op te zetten, om de inwoner n een budgetbeheer te plaatsen en/of de inwoner door te leiden naar de WSNP.

Het aantal meldingen, 479, toont aan dat nog veel inwoners worden geconfronteerd met betalingsachterstanden. Hier ligt een belangrijke taak van de gemeente om ervoor te zorgen dat een betalingsachterstand niet uitgroeit tot een problematische schuld.

Nu we zien, dat van deze 479 meldingen er “slechts” 71 moesten worden doorgeleid naar PLANgroep toont aan, dat het preventieve ingrijpen bij een melding zijn vruchten afwerpt.

Uit de evaluatie van Moneyways blijkt, dat ook bij de scholen het besef aanwezig is dat bewustwording in het omgaan met geld belangrijk is voor de toekomst van jongeren. Door aansluiting te zoeken met het reguliere lesprogramma zijn scholen eerder bereid om mee te werken, en sluit het programma ook aan bij de leefwereld van de jongeren.